

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/114/2014
Identifikačné číslo spisu:	1509200993
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1509200993.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Bratislavská správcovská spoločnosť, s.r.o., so sídlom Rusovská cesta 36, 851 01 Bratislava, IČO: 36 838 209, zastúpený obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Marián Kurhajec, s.r.o., so sídlom Bajkalská 13, 821 02 Bratislava, IČO: 36 860 662, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marián Kurhajec, proti žalovanému: D. B., bytom T., zastúpený obchodnou spoločnosťou JUDr. Milan Ficek, advokát s.r.o., so sídlom Žilinská 14, 811 05 Bratislava, IČO: 47 232 757, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Milan Ficek, o zaplatenie sumy 3 531,63 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 42 C 180/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 14. augusta 2013, sp. zn. 2 Co 268/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 14. augusta 2013, sp. zn. 2 Co 268/2013 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo 4. júna 2010 č. k. 42 C 180/2010-93 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Bratislava V z 18. marca 2013 č. k. 42 C 180/2010-122 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. júna 2010 č. k. 42 C 180/2010-93 zastavil konanie v časti istiny v sume 3 531,63 € a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 389,50 € a náhradu trov konania. Žalobca sa domáhal zaplatenia žalovanej istiny s príslušenstvom od žalovaného z dôvodu, že si svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy o výkone správy nesplnil riadne a včas a to tým, že neuhradil mesačné platby do fondu opráv a mesačné služby do fondu služieb. Po podaní odporu žalovaným žalobca zoberal svoj návrh v časti o zaplatenie 3 531,63 € späť a v tejto časti žiadal konanie zastaviť. Súd prvej inštancie preto s poukazom na ustanovenie § 96 ods. 1 O.s.p. konanie v časti o zaplatenie 3 531,63 € zastavil. V odôvodnení uviedol, že žalovaný s a na pojednávanie nedostavil, doručenie predvolania mal riadne vykázané, svoju neúčast' neospravedlnil. Poučenie pre účastníka súdneho konania mu bolo doručené. Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. preto konal a rozhodol v neprítomnosti žalovaného. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca svoj nárok preukázal listinnými dôkazmi založenými v spise. V časti príslušenstva súd prvej inštancie návrh žalobcu uznal ako oprávnený a vyhovel mu v tejto časti.

2. Súd prvej inštancie vydal opravné uznesenie 18. marca 2013 č. k. 42 C 180/2010-122, ktorým podľa § 164 O.s.p. opravil v rozsudku zo 4. júna 2010 č. k. 42 C 180/2010-93 dátum vyhlásenia tohto rozsudku.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 14. augusta 2013 sp. zn. 2 Co 268/2013 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (vo výroku, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sumu 389,50 € a náhradu trov konania v sume 939,10 €) a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 68,46 €. Dospel k záveru, že návrh bol podaný dôvodne, nakoľko istinu, ktorá je predmetom tohto konania žalovaný zaplatil až po podaní návrhu na súd, čo bolo preukázané nad akúkoľvek pochybnosť. Príslušenstvo pohľadávky zdieľa osud pohľadávky. Ak teda bol podaný návrh dôvodne, v priebehu konania žalovaný svoju povinnosť splnil, avšak neskoro, je povinný zaplatiť aj sankciu za oneskorené splnenie povinnosti. Odvolací súd uviedol, že spôsob jej výpočtu, výšku, dôvodnosť, žalovaný vôbec nenamietal a keďže žalobca odvolanie nepodal, odvolací súd už bez ďalšieho rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd potvrdil aj výrok o náhrade trov konania, keďže rovnako spôsob výpočtu náhrady trov konania pozostávajúcich len z trov právneho zastúpenia, jeho výšku, dôvodnosť, žalovaný vôbec nenamietal a žalobca odvolanie nepodal. Konštatoval, že nedoručoval žalovanému vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvej inštancie, pretože žalobca (opakovane) uvádzal dôvody, pre vec síce podstatné, vyplývajúce ale z návrhu na začatie konania, z vyjadrenia k podanému odporu, z ústneho vyjadrenia na pojednávaní. Aj prípadné vyjadrenie sa žalovaného k danému vyjadreniu, vedomosť o vyjadrení, by podľa odvolacieho súdu neovplyvnilo jeho rozhodnutie.

4. Žalovaný napadol rozsudok odvolacieho súdu dovolaním podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. z dôvodu, že rozsudok súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu spočíva v odňatí možnosti žalovanému konať pred súdom. Odôvodnenie napadnutých rozsudkov je podľa neho nedostatočné a nezrozumiteľné. Nedostatky videl aj v nedostatočne zistenom skutkovom stave (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a v nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V dovolaní poukazuje na to, že v odvolacom konaní nebolo nariadené pojednávanie aj napriek tomu, že boli zjavné vady konania na prvoinštančnom súde, nakoľko konanie pred súdom prvej inštancie trpelo vadami v súvislosti so späťvzatím návrhu zo strany žalobcu, bez hodnotenia dôkazov v merite veci a súd návrhu žalobcu vyhovel bez toho, aby vyzval žalovaného, či s návrhom súhlasí.

5. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky [ďalej aj ako „súd dovolací“ (§ 35 CSP)] po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

8. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 31. mája 2014 (ďalej aj „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

9. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v § 238 ods. 2 a 3 O.s.p. Keďže prípustnosť dovolania z § 238 O.s.p. nevyplýva, je zjavné, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

10. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p. ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Žalovaný procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

11. Žalovaný v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

12. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do 30. júna 2016 ustálila v názore, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

13. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. umožňovalo súdu, aby v záujme hospodárnosti a rýchlosti konania prejednal vec na pojednávaní v neprítomnosti účastníka za predpokladu, že účastník bol na pojednávanie riadne predvolaný, na pojednávanie sa nedostavil a ani nepožiadaval z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Splnenie predpokladov pre možnosť prejednať vec v neprítomnosti účastníka musí súd skúmať veľmi dôsledne, pretože jeho nesprávny postup v tomto smere môže mať za následok porušenie základného práva účastníka vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to práva na verejné prejednanie veci v jeho prítomnosti.

14. Na to, aby bolo možné hovoriť o tom, že bol účastník na pojednávanie riadne predvolaný, musí mu byť predvolanie na pojednávanie riadne doručené.

15. Podľa § 47 ods. 2 O.s.p. ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, keď bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel. Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle citovaného ustanovenia § 47 ods. 2 O.s.p. vychádza z toho, že adresát sa v dobe doručenia (t. j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia. Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne sa jedná o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe doručovateľom zastihnutý, a to buď priamo, alebo aspoň prostredníctvom upovedomenia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom. Pri doručovaní poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje zásadne doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielateľovi (odosielajúcemu súdu). Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., potvrdzuje to, čo je v nej uvedené, pričom v zmysle

ustanovenia § 45 ods. 2 O.s.p. údaje uvedené na doručení sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručení skutočne uvedené. Pokiaľ doručenie neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade bolo povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nebolo povinnosťou účastníka (resp. jeho zástupcu), ktorému bolo doručované, navrhnuť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval (účastník nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je uvedené na doručení, teda o čom neplatí predpoklad pravdivosti). Záver súdu o účinnom náhradnom doručení je možný, len ak je zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval a mal tak reálnu možnosť dozvedieť sa, že bude vykonaný opätovný pokus o doručenie v deň a hodinu uvedenú v oznámení doručovateľa.

16. Okolnosť, že sa adresát (žalovaný) v mieste doručenia dňa 29. mája 2010 zdržoval, doručenie nepotvrdzuje, pretože žiaden takýto údaj na nej uvedený nie je (doručenie neobsahuje predtlač so slovami „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“). Za týchto okolností bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vykonať šetrenie na zistenie tejto okolnosti. Súd prvej inštancie však takto nepostupoval, preto jeho právny záver o uplatnení fikcie doručenia predvolania nebol správny. V dôsledku toho nesprávne konštatoval splnenie podmienok pre možnosť prejednávania veci v neprítomnosti žalovaného v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. Na pojednávaní dňa 4. júna 2010 bez prítomnosti žalovaného a bez riadneho doručenia predvolania na pojednávanie žalovanému (č. l. 82) vyhlásil súd prvej inštancie rozsudok. Pretože tento nedostatok nebol odstránený ani odvolacím súdom, ktorý oznámil na úradnej tabuli súdu v lehote čas a miesto verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania, bolo konanie pred oboma súdmi zaťažené vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., t. j. odňatím možnosti žalovanému konať pred súdom.

17. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

18. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

19. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

20. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

21. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovaného (č. l. 98 spisu) sa písomne vyjadril žalobca (č. l. 110 spisu), žalovaný ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalobcu nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanému došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu mu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

22. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu - ako tomu nasvedčuje obsah spisu - došlo v preskúmvanej veci k procesnej nesprávosti, na procesné dopady ktorej sa vzťahujú právne závery ESĽP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Niet pochyb o tom, že žalovanému mala byť daná možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalobcu k odvolaniu, a že faktickým procesným postupom dovolacieho súdu bola žalovanému táto možnosť upretá.

23. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

24. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok dovolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 450 CSP v spojení s § 449 ods. 2 CSP.

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.